

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра кримінально-правових дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан юридичного факультету
Віталій СЕРЬОГІН

31 ” серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____
галузь знань _____ D Бізнес, адміністрування та право _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ D8 Право _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ Право _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ юридичний _____

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

“31” серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Шевченко Нателла Станіславівна, старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, к.ю.н..

Програму схвалено на засіданні кафедри
кафедри кримінально-правових дисциплін

Протокол від “28” серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін

(підпис)

Олександр ЖИТНИЙ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Право
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми Право

(підпис)

Ганна ЗУБЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від “31” серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії__ юридичного факультету

(підпис)

Ганна ЗУБЕНКО
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю D8 «Право».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблення та систематизація знань здобувачів вищої освіти у сфері кримінального права, формування здатності до комплексного і критичного осмислення актуальних проблем кримінально-правового регулювання, сучасних тенденцій розвитку кримінального законодавства, кримінально-правової доктрини та практики застосування закону про кримінальну відповідальність.

Вивчення дисципліни спрямоване на розвиток здатності самостійно аналізувати складні та дискусійні питання Загальної й Особливої частин кримінального права, тлумачити і застосовувати кримінально-правові норми, здійснювати кримінально-правову кваліфікацію, формувати та аргументувати правову позицію, оцінювати обґрунтованість правозастосовних рішень і пропонувати шляхи вирішення актуальних проблем кримінально-правового регулювання.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є: засвоєння сучасних теоретичних і прикладних підходів до вирішення актуальних проблем кримінального права; поглиблення знань щодо особливостей тлумачення та застосування норм Загальної й Особливої частин кримінального права; розвиток умінь аналізувати та критично оцінювати положення кримінального законодавства, кримінально-правову доктрину, матеріали судової практики та наукові джерела; удосконалення навичок кримінально-правової кваліфікації, розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень та вирішення питань конкуренції кримінально-правових норм; формування здатності виявляти проблеми кримінально-правового регулювання, порівнювати й оцінювати альтернативні підходи до їх вирішення, формулювати та обґрунтовувати правову позицію; розвиток умінь вирішувати складні правозастосовні ситуації, оцінювати правові наслідки прийнятих рішень та формулювати обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення кримінального законодавства і практики його застосування.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	

1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.
Самостійна робота	
72 год.	110 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
1 год.	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	ІК	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-2	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-3	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-7	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-9	Здатність працювати в міжнародному контексті.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-10	Здатність розробляти проєкти та управляти ними.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-11	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-12	Здатність працювати в команді.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-1	Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-2	Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-3	Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-4	Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-5	Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-6	Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-8	Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-9	Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-10	Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-11	Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-13	Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-14	Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-15	Здатність самостійно готувати проєкти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-16	Знання і розуміння ролі права в розбудові цифрових економіки, суспільства та держави.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-17	Здатність до інноваційного мислення та оперування знаннями про суспільство, інформаційні технології та правничу професію.

1.7. Заплановані результати навчання

Матриця відповідності компетентностей та програмних результатів навчання (ПРН)

Компетентність	ПРН	Знати	Вміти	Володіти навичками
ЗК-1	1, 6, 7, 17, 19	сучасні підходи до аналізу проблем кримінального права, основні закономірності та напрями розвитку кримінально-правового регулювання	здійснювати критичний і системний аналіз кримінально-правових явищ, узагальнювати правову інформацію, встановлювати взаємозв'язки та формулювати обґрунтовані висновки	абстрактного, критичного та системного мислення під час вирішення складних кримінально-правових проблем
ЗК-2	3, 8, 13, 17	методологічні засади правових досліджень, основні джерела	здійснювати пошук, відбір, аналіз та узагальнення нормативних, наукових і	проведення самостійного дослідження проблем

Компетентність	ПРН	Знати	Вміти	Володіти навичками
		кримінально-правової інформації та способи їх опрацювання	правозастосовних матеріалів, оцінювати їх достовірність та значення	кримінального права та використання його результатів у правовому аналізі
ЗК-3	3, 8, 13	види та особливості нормативно-правових, наукових, статистичних і правозастосовних джерел, що використовуються у кримінальному праві	знаходити, систематизувати, перевіряти та критично оцінювати інформацію з різних джерел, зіставляти нормативні положення з доктриною і практикою	пошуку, опрацювання, перевірки та узагальнення юридично значущої інформації
ЗК-6	7, 9, 17, 19	сучасні підходи до вирішення дискусійних і проблемних питань кримінального права та можливі напрями вдосконалення кримінально-правового регулювання	пропонувати альтернативні способи вирішення кримінально-правових проблем, формулювати нові підходи та оцінювати їх правові наслідки	генерування й обґрунтування альтернативних рішень у складних кримінально-правових ситуаціях
ЗК-7	6, 7, 14, 17, 19	критерії законності, обґрунтованості та вмотивованості правових рішень у сфері кримінального права	оцінювати альтернативні правові позиції, добирати переконливі аргументи та приймати обґрунтовані рішення у складних правозастосовних ситуаціях	прийняття та аргументації правових рішень на основі аналізу кримінального законодавства, доктрини та практики його застосування
ЗК-9	1, 2, 10, 12	основні міжнародні та європейські підходи, що впливають на розвиток кримінального права України, а також особливості взаємодії національного та міжнародного правового регулювання	враховувати міжнародно-правові та європейські стандарти під час аналізу кримінально-правових проблем, здійснювати порівняльно-правовий аналіз	аналізу кримінально-правових проблем у міжнародному та європейському правовому контексті
ЗК-10	3, 16, 17	основні етапи підготовки та реалізації правових проєктів, зокрема спрямованих на	визначати проблему, формулювати мету і завдання правового проєкту, обґрунтовувати запропоновані зміни та	розроблення та обґрунтування проєктних пропозицій у сфері кримінально-

Компетентність	ПРН	Знати	Вміти	Володіти навичками
		вдосконалення кримінального законодавства	прогнозувати їх можливі наслідки	правового регулювання
ЗК-11	3, 8, 11, 13, 17	сучасні тенденції розвитку кримінального законодавства, кримінально-правової доктрини та правозастосовної практики	самостійно оновлювати професійні знання, працювати з новими нормативними актами, науковими підходами та актуальною судовою практикою	самостійного професійного навчання, критичного опрацювання нової кримінально-правової інформації та її застосування
ЗК-12	6, 7, 17, 19	принципи професійної взаємодії та спільного вирішення складних правових проблем	аргументовано представляти власну позицію, обговорювати альтернативні підходи, враховувати позиції інших учасників та спільно виробляти обґрунтовані рішення	професійної дискусії, командного аналізу правових ситуацій та колективного вироблення варіантів їх вирішення
СК-1	1, 2, 6, 14	зміст принципу верховенства права та його значення для кримінально-правового регулювання і правозастосування	застосовувати принцип верховенства права під час аналізу та вирішення складних і дискусійних кримінально-правових ситуацій	вирішення кримінально-правових проблем в умовах правової невизначеності з урахуванням принципів права
СК-2	1, 10, 12	основні напрями впливу права Європейського Союзу на розвиток національного законодавства та кримінально-правової політики	враховувати європейські правові підходи під час аналізу актуальних проблем кримінального права України	порівняльного аналізу національного та європейського правового регулювання у кримінально-правовій сфері
СК-3	2, 10, 12, 13, 14	положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та основні правові позиції ЄСПЛ, що мають значення для кримінально-правового регулювання	оцінювати кримінально-правові норми та практику їх застосування з урахуванням стандартів захисту прав людини і практики ЄСПЛ	застосування конвенційних стандартів під час аналізу кримінально-правових проблем та обґрунтування правової позиції
СК-4	10, 12, 17	основні засади взаємодії міжнародного права та міжнародних	визначати значення міжнародно-правових норм і підходів для вирішення актуальних	комплексного аналізу кримінально-правових проблем з

Компетентність	ПРН	Знати	Вміти	Володіти навичками
		правових систем із правовою системою України, їх значення для кримінально-правового регулювання	проблем кримінального права України	урахуванням міжнародного правового контексту
СК-5	1, 6, 11, 13, 14, 17	сучасні кримінально-правові доктрини, принципи та підходи до тлумачення і застосування норм кримінального права	використовувати доктринальні положення і принципи кримінального права для аналізу законодавства, кваліфікації кримінальних правопорушень та оцінювання правозастосовної практики	застосування кримінально-правових доктрин і принципів при вирішенні складних питань кримінально-правової кваліфікації
СК-6	6, 7, 14, 17, 18, 19	вимоги до законності, обґрунтованості та вмотивованості правових рішень і засоби юридичної аргументації	формувати, обґрунтовувати та відстоювати правову позицію щодо кримінально-правової кваліфікації й інших проблем застосування кримінального закону	побудови послідовної юридичної аргументації та мотивування кримінально-правових рішень
СК-8	7, 11, 13, 17, 19	правові засади та можливості застосування медіації й інших способів врегулювання кримінально-правового конфлікту, їх співвідношення з примиренням особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, з потерпілим та відповідними кримінально-правовими наслідками.	оцінювати можливість та кримінально-правові наслідки застосування медіації, примирення та інших відповідних механізмів у конкретних правових ситуаціях.	визначення правових передумов і кримінально-правових наслідків застосування примирних та медіаційних механізмів.
СК-9	1, 3, 7, 17, 19	взаємозв'язки кримінального права з іншими галузями права та іншими сферами знань, що	застосовувати міждисциплінарний підхід під час аналізу складних кримінально-правових проблем	комплексного оцінювання правових явищ із використанням знань суміжних

Компетентність	ПРН	Знати	Вміти	Володіти навичками
		мають значення для кримінально-правової оцінки діяння		галузей права та інших сфер
СК-10	6, 11, 13, 14, 17, 19	способи тлумачення кримінально-правових норм, особливості їх системного, логічного та функціонального тлумачення, а також сучасні підходи правозастосовної практики	тлумачити кримінально-правові норми, встановлювати їх зміст, вирішувати питання конкуренції норм та обґрунтовувати їх застосування у конкретних ситуаціях	системного тлумачення кримінального закону та прийняття обґрунтованих правозастосовних рішень
СК-11	2, 6, 13, 14, 15, 17	кримінально-правові засоби охорони прав, свобод та законних інтересів особи, їх значення для представництва і захисту прав учасників кримінально-правових відносин	критично оцінювати ефективність застосування кримінально-правових засобів у контексті представництва та захисту прав і законних інтересів особи	правової оцінки кримінально-правових питань, що виникають у процесі представництва та захисту прав і законних інтересів особи
СК-13	6, 7, 14, 19	правила професійної юридичної аргументації та способи представлення складної кримінально-правової інформації	чітко і аргументовано викладати зміст кримінально-правової проблеми, представляти власну позицію та обґрунтовувати запропонований спосіб її вирішення	професійного представлення та аргументованого обговорення правових позицій щодо проблем кримінального права
СК-14	3, 8, 16, 17, 19	засади кримінальної правотворчості, вимоги до змісту нормативно-правових актів та критерії оцінювання їх впливу на суспільні відносини	виявляти недоліки кримінально-правового регулювання, обґрунтовувати необхідність законодавчих змін та прогнозувати наслідки їх запровадження	розроблення та обґрунтування пропозицій і проєктів змін до кримінального законодавства
СК-15	6, 13, 14, 15, 17, 18, 19	вимоги до законності, обґрунтованості та вмотивованості актів правозастосування у кримінально-правовій сфері	формулювати правовий висновок за результатами кримінально-правового аналізу конкретної ситуації та відображати його у проєкті правозастосовного рішення	підготовки юридично обґрунтованих правозастосовних рішень з урахуванням вимог кримінального законодавства

Компетентність	ПРН	Знати	Вміти	Володіти навичками
СК-16	1, 3, 9, 11, 17, 19	особливості впливу цифровізації та інформаційних технологій на кримінально-правове регулювання, зокрема актуальні проблеми кримінально-правової оцінки діянь, учинених із використанням цифрових технологій	аналізувати кримінально-правові проблеми, пов'язані з використанням інформаційних технологій, та застосовувати сучасні цифрові ресурси у професійній діяльності	роботи з цифровими джерелами правової інформації та кримінально-правового аналізу правопорушень у цифровому середовищі
СК-17	3, 7, 8, 9, 17, 19	сучасні тенденції розвитку права, інформаційних технологій та їх вплив на правничу професію і кримінально-правову сферу	інтегрувати сучасні правові знання та технологічні можливості для пошуку і обґрунтування нових способів вирішення кримінально-правових проблем	інноваційного мислення, критичного опрацювання інформації та застосування сучасних технологій у вирішенні професійних правових завдань

Узагальнені результати навчання дисципліни

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати:

- знання сучасних теоретичних і прикладних проблем Загальної та Особливої частин кримінального права, принципів і джерел кримінального права, особливостей тлумачення та застосування закону про кримінальну відповідальність, кримінально-правової характеристики кримінального правопорушення та його складу, стадій вчинення кримінального правопорушення, співучасті, множинності, обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння, засад призначення покарання, звільнення від кримінальної відповідальності та покарання, інших заходів кримінально-правового характеру, а також актуальних проблем кримінальної відповідальності за окремі види кримінальних правопорушень;

- уміння аналізувати та критично оцінювати положення кримінального законодавства, кримінально-правову доктрину і правозастосовну практику, тлумачити та застосовувати кримінально-правові норми, здійснювати кримінально-правову кваліфікацію, розмежовувати суміжні склади кримінальних правопорушень, вирішувати питання конкуренції кримінально-правових норм, формувати й аргументувати правову позицію та обґрунтовувати рішення у складних кримінально-правових ситуаціях;

- навички критичного, системного та порівняльного аналізу кримінально-правових проблем, опрацювання нормативно-правових актів, матеріалів судової практики та наукових джерел, юридичної аргументації, формулювання обґрунтованих правових

висновків і пропозицій щодо вирішення проблем кримінально-правового регулювання та вдосконалення кримінального законодавства і практики його застосування.

1.8. Пререквізити: Кримінальне право (загальна частина), Кримінальне право (особлива частина), Кримінальне процесуальне право.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 1. Кримінальне право України: поняття, джерела, завдання, принципи, система та сучасні тенденції розвитку

Поняття кримінального права та його місце у системі права України. Джерела кримінального права. Завдання та функції кримінального права. Принципи кримінального права. Система кримінального права та його взаємозв'язок з іншими галузями права. Наука кримінального права та сучасні напрями розвитку кримінального права України.

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність та проблеми його застосування

Поняття, ознаки та значення закону про кримінальну відповідальність. Структура Кримінального кодексу України. Диспозиції та санкції кримінально-правових норм. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та його зворотна дія. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі та щодо осіб. Екстрадиція та інші питання застосування кримінального закону в сучасних умовах.

Тема 3. Кримінальне правопорушення та кримінальна відповідальність

Поняття кримінального правопорушення та сучасні підходи до визначення його ознак. Суспільна небезпечність і кримінальна протиправність. Винність і караність. Співвідношення формальних і матеріальних ознак кримінального правопорушення.

Малозначність діяння та проблеми її встановлення у правозастосовній практиці. Класифікація кримінальних правопорушень. Кримінальний проступок і злочин: критерії розмежування та правові наслідки.

Поняття кримінальної відповідальності. Дискусійні підходи до визначення її змісту, моменту виникнення та припинення. Підстава кримінальної відповідальності. Форми реалізації кримінальної відповідальності.

Тема 4. Склад кримінального правопорушення. Об'єкт та предмет кримінального правопорушення

Поняття та значення складу кримінального правопорушення. Співвідношення кримінального правопорушення і його складу. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення. Обов'язкові та факультативні ознаки. Види складів та їх значення для кримінально-правової кваліфікації.

Поняття об'єкта кримінального правопорушення. Основні наукові підходи до розуміння об'єкта кримінально-правової охорони. Види об'єктів кримінального правопорушення та проблеми їх визначення.

Предмет кримінального правопорушення та його співвідношення з об'єктом. Потерпілий від кримінального правопорушення та його кримінально-правове значення. Значення правильного встановлення об'єкта і предмета для кваліфікації та розмежування суміжних складів.

Тема 5. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення та проблеми встановлення її ознак

Поняття та значення об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Суспільно небезпечне діяння: дія та бездіяльність. Особливості кримінальної відповідальності за бездіяльність.

Суспільно небезпечні наслідки, їх види та кримінально-правове значення. Причинний зв'язок у кримінальному праві: основні теоретичні концепції та проблеми його встановлення.

Кримінальні правопорушення з матеріальним і формальним складами. Момент закінчення кримінального правопорушення. Місце, час, спосіб, обстановка, засоби та знаряддя вчинення кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації.

Тема 6. Суб'єкт і суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

Поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Фізична особа та вік кримінальної відповідальності. Осудність, неосудність та обмежена осудність: проблеми кримінально-правової оцінки. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення.

Юридичні особи у кримінальному праві України. Підстави та особливості застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Поняття та значення суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Вина та її форми. Умисел і його види. Необережність та її види. Складна форма вини. Мотив і мета кримінального правопорушення.

Юридична та фактична помилка, їх види та вплив на кримінально-правову кваліфікацію. Проблеми встановлення суб'єктивних ознак кримінального правопорушення у правозастосовній практиці.

Тема 7. Стадії вчинення кримінального правопорушення та добровільна відмова

Поняття та види стадій вчинення кримінального правопорушення. Готування до кримінального правопорушення та його відмежування від виявлення умислу. Замах на кримінальне правопорушення, його ознаки та види.

Закінчене кримінальне правопорушення. Особливості визначення моменту закінчення кримінальних правопорушень із різною конструкцією складу.

Проблеми кваліфікації незакінченого кримінального правопорушення. Добровільна відмова: поняття, ознаки та правові наслідки. Відмежування добровільної відмови від дійового каяття.

Особливості кримінальної відповідальності та призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення.

Тема 8. Співучасть у кримінальному правопорушенні

Поняття та ознаки співучасті. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки спільної злочинної діяльності. Види співучасників: виконавець, організатор, підбурювач, пособник. Проблеми розмежування функцій співучасників.

Форми співучасті. Вчинення кримінального правопорушення групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою та злочинною організацією. Проблеми кримінально-правової оцінки діяльності організованих злочинних об'єднань.

Підстави та межі кримінальної відповідальності співучасників. Експес виконавця. Співучасть у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом. Добровільна відмова співучасників. Причетність до кримінального правопорушення та її відмежування від співучасті.

Тема 9. Множинність кримінальних правопорушень та актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації

Поняття та ознаки одиничного кримінального правопорушення. Прості та ускладнені одиничні кримінальні правопорушення. Триваючі, продовжувані та складені кримінальні правопорушення.

Поняття і форми множинності кримінальних правопорушень. Повторність, сукупність і рецидив: поняття, ознаки, види та кримінально-правові наслідки. Проблеми відмежування множинності від складних одиничних кримінальних правопорушень.

Поняття та значення кримінально-правової кваліфікації. Основні етапи і правила кваліфікації. Конкуренція кримінально-правових норм, її види та способи подолання. Відмежування конкуренції норм від сукупності кримінальних правопорушень. Проблеми розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень.

Тема 10. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Поняття, ознаки та система обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння. Їх кримінально-правова природа та значення.

Необхідна оборона та проблеми визначення її меж. Уявна оборона. Затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Крайня необхідність.

Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи або злочинної організації.

Актуальні питання застосування обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння, в умовах воєнного стану та збройного конфлікту. Проблеми розмежування правомірної поведінки та кримінально протиправного діяння.

Тема 11. Покарання та актуальні проблеми його призначення

Поняття, ознаки та мета покарання. Система покарань за кримінальним законодавством України. Класифікація та характеристика основних видів покарань.

Загальні засади призначення покарання та проблеми індивідуалізації покарання. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень і сукупністю вироків. Особливості призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті.

Проблеми співвідношення законодавчої регламентації та судової дискреції під час призначення покарання. Принципи справедливості, пропорційності та індивідуалізації покарання.

Тема 12. Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання. Інші заходи кримінально-правового характеру

Поняття, правова природа та види звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення у зв'язку з дійовим каяттям, примиренням винного з потерпілим, передачею особи на поруки, зміною обстановки, закінченням строків давності. Актуальні проблеми застосування окремих підстав звільнення.

Поняття та види звільнення від покарання та його відбування. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Умовно-дострокове звільнення. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Амністія та помилування. Судимість та її кримінально-правові наслідки.

Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Примусові заходи медичного характеру. Спеціальна конфіскація. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Співвідношення покарання та інших заходів кримінально-правового впливу.

РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 13. Актуальні проблеми кримінально-правової охорони життя, здоров'я, волі, честі, гідності та статевої свободи особи

Система кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Проблеми кваліфікації умисних посягань на життя. Розмежування умисного вбивства, вбивства через необережність та інших кримінальних правопорушень, наслідком яких є смерть людини.

Кримінальні правопорушення проти здоров'я особи. Проблеми визначення виду та ступеня тяжкості тілесних ушкоджень і їх кримінально-правової оцінки.

Актуальні питання кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи. Торгівля людьми та суміжні склади кримінальних правопорушень.

Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканості особи. Проблеми тлумачення та застосування відповідних кримінально-правових норм.

Тема 14. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за правопорушення проти власності та у сфері господарської діяльності

Поняття та система кримінальних правопорушень проти власності. Особливості кримінально-правової охорони власності.

Крадіжка, грабіж, розбій, вимагання, шахрайство, привласнення та розтрата майна. Проблеми визначення моменту закінчення окремих кримінальних правопорушень. Особливості кваліфікуючих ознак.

Проблеми розмежування окремих кримінальних правопорушень проти власності між собою та їх відмежування від суміжних складів. Актуальні питання кваліфікації шахрайства в умовах використання інформаційних технологій.

Загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Особливості конструкції та кваліфікації окремих найбільш поширених складів. Проблеми відмежування кримінально караних діянь від інших правопорушень у сфері господарської діяльності.

Тема 15. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за правопорушення проти основ національної та громадської безпеки

Система та загальна характеристика кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України. Державна зрада. Колабораційна діяльність. Пособництво державі-агресору. Диверсія. Проблеми розмежування відповідних складів кримінальних правопорушень та їх кваліфікації в умовах збройної агресії.

Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки. Терористичні кримінальні правопорушення. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами. Проблеми кримінально-правової оцінки окремих діянь у цій сфері.

Тема 16. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері службової діяльності, корупційні кримінальні правопорушення та кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією

Поняття службової особи та проблеми встановлення ознак спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.

Зловживання владою або службовим становищем. Перевищення влади або службових повноважень. Службове підроблення. Службова недбалість. Проблеми розмежування відповідних складів та відмежування їх від суміжних кримінальних правопорушень.

Поняття корупційного кримінального правопорушення та кримінального правопорушення, пов'язаного з корупцією. Особливості кримінально-правових наслідків їх вчинення. Співвідношення кримінально-правових та інших правових засобів протидії корупції.

Кримінальна відповідальність за одержання, пропозицію, обіцянку та надання неправомірної вигоди. Зловживання впливом. Провокація підкупу. Проблемні питання кваліфікації корупційних проявів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Актуальні проблеми Загальної частини кримінального права												
Тема 1. Кримінальне право України: поняття, джерела, завдання, принципи, система та сучасні тенденції розвитку	6	2				4	6					6
Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність та проблеми його застосування	8	2	2			4	10	2	2			6
Тема 3. Кримінальне правопорушення	7	2				5	7					7

та кримінальна відповідальність												
Тема 4. Склад кримінального правопорушення. Об'єкт та предмет кримінального правопорушення	7	2				5	9	2				7
Тема 5. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення та проблеми встановлення її ознак	9	2	2			5	7					7
Тема 6. Суб'єкт і суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	7	2				5	7					7
Тема 7. Стадії вчинення кримінального правопорушення та добровільна відмова	7	2				5	6					6
Тема 8. Співучасть у кримінальному правопорушенні	9	2	2			5	7					7
Тема 9. Множинність кримінальних правопорушень та актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації	9	2	2			5	11	2	2			7
Тема 10. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння	8	2	2			4	6					6
Тема 11. Покарання та актуальні проблеми його призначення	8	2	2			4	6					6

Тема 12. Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання. Інші заходи кримінально- правового характеру	7	2				5	6					6
Разом за розділом 1	92	24	12			56	88	6	4			78
Розділ 2. Актуальні проблеми Особливої частини кримінального права												
Тема 13. Актуальні проблеми кримінально- правової охорони життя, здоров'я, волі, честі, гідності та статевої свободи особи	8	2	2			4	8					8
Тема 14. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за правопорушення проти власності та у сфері господарської діяльності	6	2				4	8					8
Тема 15. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за правопорушення проти основ національної та громадської безпеки	8	2	2			4	8					8
Тема 16. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за	6	2				4	8					8

правопорушення у сфері службової діяльності, корупційні кримінальні правопорушення та кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією												
Разом за розділом 2	28	8	4			16	32					32
Усього годин	120	32	16			72	120	6	4			110

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин Денне / Заочне
1	Закон про кримінальну відповідальність та проблеми його застосування	2 / 2
2	Об'єктивна сторона кримінального правопорушення та проблеми встановлення її ознак	2 / 0
3	Співучасть у кримінальному правопорушенні	2 / 0
4	Множинність кримінальних правопорушень та актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації	2 / 2
5	Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння	2 / 0
6	Покарання та актуальні проблеми його призначення	2 / 0
7	Актуальні проблеми кримінально-правової охорони життя, здоров'я, волі, честі, гідності та статевої свободи особи	2 / 0
8	Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за правопорушення проти основ національної та громадської безпеки	2 / 0
	Разом	16 / 4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин Денне / Заочне
1	Кримінальне право України: поняття, джерела, завдання, принципи, система та сучасні тенденції розвитку	4 / 6

2	Закон про кримінальну відповідальність та проблеми його застосування	4 / 6
3	Кримінальне правопорушення та кримінальна відповідальність	5 / 7
4	Склад кримінального правопорушення. Об'єкт та предмет кримінального правопорушення	5 / 7
5	Об'єктивна сторона кримінального правопорушення та проблеми встановлення її ознак	5 / 7
6	Суб'єкт і суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	5 / 7
7	Стадії вчинення кримінального правопорушення та добровільна відмова	5 / 6
8	Співучасть у кримінальному правопорушенні	5 / 7
9	Множинність кримінальних правопорушень та актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації	5 / 7
10	Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння	4 / 6
11	Покарання та актуальні проблеми його призначення	4 / 6
12	Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання. Інші заходи кримінально-правового характеру	5 / 6
13	Актуальні проблеми кримінально-правової охорони життя, здоров'я, волі, честі, гідності та статевої свободи особи	4 / 8
14	Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за правопорушення проти власності та у сфері господарської діяльності	4 / 8
15	Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за правопорушення проти основ національної та громадської безпеки	4 / 8
16	Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері службової діяльності, корупційні кримінальні правопорушення та кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією	4 / 8
Разом		72 / 110

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання спрямовані на поглиблення та систематизацію знань здобувачів вищої освіти з актуальних проблем кримінального права, розвиток навичок самостійного пошуку, опрацювання та критичного аналізу нормативно-правових актів, матеріалів правозастосовної практики і наукових джерел, а також формування здатності обґрунтовувати власну правову позицію щодо дискусійних питань кримінально-правового регулювання.

Види індивідуальних завдань з навчальної дисципліни визначаються навчальним планом та завданнями викладача. Індивідуальні завдання виконуються здобувачами вищої освіти самостійно з можливістю отримання консультацій науково-педагогічного працівника.

Теми рефератів

1. Сучасні тенденції розвитку кримінального права України.
2. Кримінальна політика України та її вплив на розвиток кримінального законодавства.
3. Принципи кримінального права та проблеми їх реалізації у правотворчості і правозастосуванні.
4. Проблема стабільності кримінального законодавства в умовах змін Кримінального кодексу України.
5. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність: теоретичні та практичні проблеми.
6. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі: сучасні проблеми застосування.
7. Кримінальний проступок і злочин: проблеми розмежування та кримінально-правові наслідки.
8. Малозначність діяння як кримінально-правова категорія та проблеми її застосування.
9. Сучасні концепції об'єкта кримінального правопорушення.
10. Кримінально-правове значення предмета кримінального правопорушення та потерпілого.
11. Причинний зв'язок у кримінальному праві: теоретичні концепції та проблеми встановлення.
12. Кримінальна відповідальність за бездіяльність: підстави та межі.
13. Проблеми визначення спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.
14. Осудність, неосудність та обмежена осудність: проблеми кримінально-правової оцінки.
15. Юридична та фактична помилка та їх вплив на кримінально-правову кваліфікацію.
16. Проблеми встановлення умислу та необережності у правозастосовній практиці.
17. Готування та замах на кримінальне правопорушення: проблеми розмежування.
18. Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця та її відмежування від дійового каяття.
19. Організована група та злочинна організація: проблеми кримінально-правового розмежування.
20. Екссес виконавця та межі кримінальної відповідальності інших співучасників.
21. Конкуренція кримінально-правових норм: види та правила її подолання.
22. Необхідна оборона та проблеми визначення меж її правомірності.
23. Мета покарання та проблеми її реалізації в сучасному кримінальному праві.
24. Звільнення від кримінальної відповідальності: сучасні проблеми правового регулювання та застосування.
25. Проблеми застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням.

26. Проблеми розмежування державної зради, колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору.
27. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами: проблеми кваліфікації.
28. Поняття корупційного кримінального правопорушення та кримінального правопорушення, пов'язаного з корупцією.
29. Актуальні проблеми кримінально-правової охорони життя та здоров'я особи.
30. Удосконалення кримінального законодавства України: основні проблеми та напрями розвитку.

7. Методи навчання

Методи навчання спрямовані на засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних положень кримінального права, поглиблене вивчення актуальних проблем кримінально-правового регулювання, розвиток аналітичного та критичного мислення, формування навичок роботи з кримінальним законодавством, судовою практикою та науковими джерелами, а також застосування отриманих знань під час вирішення практичних ситуацій.

Під час викладання та вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права» використовуються такі методи навчання:

- словесні (лекція, пояснення, бесіда, розповідь);
- наочні (демонстрація презентацій, схем, ілюстрацій);
- практичні (вирішення ситуаційних завдань і кейсів, аналіз положень кримінального законодавства, матеріалів судової практики та наукових позицій).

За рівнем самостійної розумової діяльності застосовуються методи:

- проблемного викладу;
- частково-пошуковий метод;
- дослідницький метод.

Лекція – основний вид навчального заняття, призначений для систематизованого викладення теоретичного матеріалу навчальної дисципліни. Лекції охоплюють основні положення курсу «Актуальні проблеми кримінального права», розкривають зміст ключових понять, категорій та інститутів кримінального права, сучасних наукових підходів і тенденцій розвитку кримінального законодавства, забезпечують послідовне опанування здобувачами освіти навчального матеріалу. Лекції мають переважно інформаційно-тематичний та проблемний характер і передбачають не лише виклад теоретичних положень, а й аналіз актуальних проблем кримінально-правового регулювання, положень кримінального законодавства, матеріалів судової практики, наукових позицій та практичних прикладів.

Семінарське заняття – вид навчального заняття, під час якого викладач організовує обговорення попередньо визначених питань і проблем з метою поглиблення, систематизації та закріплення знань здобувачів освіти, а також формування практичних умінь і навичок. На семінарських заняттях здобувачі освіти не лише відтворюють опрацьований матеріал, а й аналізують його, працюють із положеннями кримінального законодавства, матеріалами судової практики та науковими джерелами, розглядають проблемні та ситуаційні завдання,

здійснюють кримінально-правову оцінку конкретних ситуацій, формують і обґрунтовують власні висновки.

Під час семінарських занять оцінюються підготовлені виступи та доповіді здобувачів освіти, їх активність у дискусіях, уміння аналізувати кримінально-правові норми та практику їх застосування, здійснювати кримінально-правову кваліфікацію, розмежовувати суміжні склади кримінальних правопорушень, формувати власну правову позицію, аргументувати її та реагувати на контраргументи. Значна увага приділяється розвитку критичного й аналітичного мислення, умінню працювати з різними джерелами правової інформації, зіставляти законодавчі положення, наукові підходи та правозастосовну практику, а також обґрунтовувати варіанти вирішення складних і дискусійних кримінально-правових проблем.

Рекомендується такий порядок підготовки до семінарського заняття: ознайомитися з питаннями, передбаченими планом заняття; опрацювати конспект лекції та рекомендації викладача щодо вивчення відповідної теми; опрацювати рекомендовану навчальну і наукову літературу, нормативно-правові акти, матеріали судової практики та інші інформаційні джерела; засвоїти основні поняття і категорії теми; підготувати відповіді на поставлені питання, а за необхідності – доповідь, презентацію або інше індивідуальне завдання; продумати аргументацію власної правової позиції та можливі контраргументи для участі в дискусії.

Колоквіум – вид навчальної роботи, що передбачає перевірку рівня засвоєння здобувачами освіти знань, сформованості вмінь і навичок з окремої теми, групи тем або розділу навчальної дисципліни. Колоквіум проводиться у формі співбесіди, під час якої викладач з'ясовує рівень розуміння здобувачами освіти основних понять, теоретичних положень та проблемних питань відповідного розділу дисципліни, а також здатність застосовувати набуті знання під час аналізу кримінально-правових ситуацій, тлумачення та застосування норм кримінального законодавства.

Консультація – форма навчального заняття, під час якого здобувач освіти отримує від науково-педагогічного працівника відповіді на конкретні питання, роз'яснення окремих теоретичних положень, рекомендації щодо виконання самостійних та індивідуальних завдань, підготовки до семінарських занять і підсумкового контролю. Під час консультацій здобувачі освіти також можуть отримати додаткові роз'яснення щодо навчального матеріалу, який був пропущений або викликав труднощі під час самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувачів освіти є важливою складовою освітнього процесу та основним засобом самостійного засвоєння навчального матеріалу у вільний від навчальних занять час. Вона передбачає опрацювання навчального матеріалу за окремими темами дисципліни, роботу з навчальною і науковою літературою, кримінальним законодавством, матеріалами судової практики та іншими правовими й аналітичними джерелами, виконання письмових та індивідуальних завдань, підготовку до семінарських занять та здійснення елементів навчально-дослідної роботи.

Самостійна робота забезпечується комплексом навчально-методичних матеріалів з дисципліни, зокрема конспектами лекцій, навчальними та методичними посібниками, нормативно-правовими актами, матеріалами судової практики, рекомендованою науковою, монографічною та періодичною літературою, іншими інформаційними та аналітичними матеріалами.

Навчальний матеріал, передбачений програмою дисципліни для самостійного опрацювання, є складовою загального змісту навчальної дисципліни та підлягає контролю й оцінюванню нарівні з матеріалом, що опрацьовувався під час навчальних занять.

8. Методи контролю

Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які забезпечують зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання інформації про рівень засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу та ефективність освітнього процесу.

Контрольні заходи дають змогу визначити відповідність рівня набутих здобувачами знань, умінь і навичок вимогам нормативних документів у сфері вищої освіти.

Самоконтроль призначений для самооцінювання здобувачами вищої освіти рівня та якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни, окремого розділу або теми. З цією метою в навчальних і методичних матеріалах до відповідних тем та семінарських занять передбачаються питання і завдання для самоконтролю.

Кафедральний контроль проводиться з метою оцінювання рівня підготовки здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення.

Використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний контроль, поточний контроль протягом семестру, контрольні роботи, передбачені навчальним планом, підсумковий семестровий та відстрочений контроль.

Вхідний контроль проводиться перед початком вивчення навчальної дисципліни з метою визначення рівня підготовки здобувачів вищої освіти з дисциплін, знання з яких необхідні для її опанування. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають змісту попередньо вивчених дисциплін. Результати контролю можуть аналізуватися на кафедральних (міжкафедральних) нарадах та засіданнях методичних комісій спільно з науково-педагогічними працівниками, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

Поточний контроль проводиться під час усіх видів навчальних занять протягом семестру. Поточний контроль з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права» здійснюється у формі усного опитування, письмового контролю, колоквіуму, виступів і доповідей здобувачів під час обговорення питань на семінарських заняттях, вирішення практичних і ситуаційних завдань, аналізу положень кримінального законодавства та матеріалів судової практики, виконання завдань з кримінально-правової кваліфікації, тестування тощо. Конкретні форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання результатів навчання визначаються програмою навчальної дисципліни. Результати оцінювання роботи здобувачів вищої освіти мають своєчасно доводитися до їх відома.

Поточний контроль самостійної роботи здобувача вищої освіти здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань, рефератів, аналітичних та інших індивідуальних робіт, опрацювання матеріалів самостійної роботи та усної співбесіди з викладачем, у тому числі під час індивідуальних консультацій.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться у строки, встановлені графіком освітнього процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права» проводиться у формі семестрового екзамену. Здобувач вищої освіти допускається до семестрового контролю за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальним планом та програмою навчальної дисципліни на відповідний семестр.

Семестровий екзамен є формою підсумкового контролю з навчальної дисципліни, спрямованою на перевірку рівня засвоєння теоретичного матеріалу, розуміння актуальних і дискусійних проблем кримінального права та сформованості практичних умінь і навичок щодо тлумачення і застосування норм кримінального законодавства, кримінально-правової кваліфікації та обґрунтування правової позиції.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами складання екзамену з навчальної дисципліни, становить 40 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру за виконання передбачених програмою контрольних заходів, та балів, отриманих під час складання семестрового екзамену.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати за результатами вивчення навчальної дисципліни, становить 100 балів.

Питання, які виносяться на складання проміжного та підсумкового контролю

1. Поняття кримінального права України, його предмет і метод.
2. Завдання та функції кримінального права України.
3. Система кримінального права та співвідношення Загальної й Особливої частин.
4. Принципи кримінального права та проблеми їх реалізації.
5. Кримінальне право, кримінальна політика та сучасні тенденції розвитку кримінального законодавства України.
6. Поняття та особливості закону про кримінальну відповідальність.
7. Структура Кримінального кодексу України та кримінально-правової норми.
8. Види диспозицій і санкцій кримінально-правових норм.
9. Поняття, види та способи тлумачення закону про кримінальну відповідальність.
10. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі.
11. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі.
12. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі та щодо осіб.
13. Поняття та ознаки кримінального правопорушення.
14. Суспільна небезпечність, кримінальна протиправність, винність і караність як ознаки кримінального правопорушення.
15. Малозначність діяння та проблеми її встановлення.
16. Класифікація кримінальних правопорушень та її кримінально-правове значення.
17. Кримінальний проступок і злочин: критерії розмежування та правові наслідки.
18. Поняття, підстава та форми реалізації кримінальної відповідальності.
19. Поняття та значення складу кримінального правопорушення.

20. Співвідношення кримінального правопорушення та складу кримінального правопорушення.
21. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення.
22. Обов'язкові та факультативні ознаки складу кримінального правопорушення.
23. Види складів кримінальних правопорушень та їх значення для кримінально-правової кваліфікації.
24. Поняття, види та сучасні підходи до розуміння об'єкта кримінального правопорушення.
25. Предмет кримінального правопорушення, потерпілий та їх кримінально-правове значення.
26. Поняття та значення об'єктивної сторони кримінального правопорушення.
27. Суспільно небезпечне діяння: дія та бездіяльність.
28. Особливості відповідальності за бездіяльність.
29. Суспільно небезпечні наслідки та їх кримінально-правове значення.
30. Причинний зв'язок у кримінальному праві та проблеми його встановлення.
31. Матеріальні та формальні склади кримінальних правопорушень. Проблеми визначення моменту їх закінчення.
32. Місце, час, спосіб, обстановка, засоби та знаряддя вчинення кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації.
33. Поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення.
34. Вік кримінальної відповідальності та особливості його кримінально-правового значення.
35. Осудність, неосудність та обмежена осудність.
36. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення та проблеми встановлення його ознак.
37. Поняття та значення суб'єктивної сторони кримінального правопорушення.
38. Вина та її форми. Умисел і необережність та їх види.
39. Мотив, мета, юридична та фактична помилка та їх вплив на кримінально-правову кваліфікацію.
40. Поняття та види стадій вчинення кримінального правопорушення.
41. Готування до кримінального правопорушення та його відмежування від виявлення умислу.
42. Замах на кримінальне правопорушення: поняття, ознаки та види.
43. Закінчене кримінальне правопорушення та проблеми визначення моменту його закінчення.
44. Кваліфікація незакінченого кримінального правопорушення та особливості призначення покарання за нього.
45. Добровільна відмова: поняття, ознаки, правові наслідки та відмежування від дійового каяття.
46. Поняття та ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні.
47. Види співучасників та проблеми розмежування їх функцій.
48. Форми співучасті у кримінальному правопорушенні.
49. Вчинення кримінального правопорушення групою осіб та групою осіб за попередньою змовою.

50. Організована група та злочинна організація: ознаки та проблеми розмежування.
51. Підстави та межі кримінальної відповідальності співучасників. Експрес виконавця.
52. Добровільна відмова співучасників. Причетність до кримінального правопорушення.
53. Поняття та види одиничного кримінального правопорушення.
54. Поняття та форми множинності кримінальних правопорушень.
55. Повторність кримінальних правопорушень: поняття, види та правові наслідки.
56. Сукупність кримінальних правопорушень: поняття, види та правові наслідки.
57. Рецидив кримінальних правопорушень: поняття, види та правові наслідки.
58. Поняття, ознаки та система обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
59. Необхідна оборона та проблеми визначення її меж.
60. Уявна оборона та затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.
61. Крайня необхідність та її відмежування від необхідної оборони.
62. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження.
63. Діяння, пов'язане з ризиком, та виконання спеціального завдання.
64. Поняття, ознаки, мета, система та види покарань.
65. Загальні засади призначення покарання та проблеми його індивідуалізації.
66. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.
67. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
68. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень і сукупністю вироків.
69. Поняття, правова природа та види звільнення від кримінальної відповідальності.
70. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності та актуальні проблеми їх застосування.
71. Поняття та види звільнення від покарання та його відбування.
72. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
73. Судимість та її кримінально-правові наслідки.
74. Примусові заходи медичного характеру.
75. Спеціальна конфіскація.
76. Система кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи та актуальні проблеми їх кваліфікації.
77. Кримінальні правопорушення проти здоров'я особи та проблеми їх кримінально-правової оцінки.
78. Актуальні питання кримінальної відповідальності за правопорушення проти волі, честі та гідності особи.
79. Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканості особи: актуальні проблеми кваліфікації.
80. Поняття та система кримінальних правопорушень проти власності.
81. Крадіжка, грабіж і розбій: проблеми кримінально-правового розмежування.

82. Загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності та проблеми відмежування кримінально караних діянь від інших правопорушень.

83. Поняття та система кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України.

84. Державна зрада, колабораційна діяльність та пособництво державі-агресору: проблеми кваліфікації та розмежування.

85. Диверсія та проблеми її відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

86. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами: проблеми кваліфікації.

87. Зловживання владою або службовим становищем, перевищення влади або службових повноважень та проблеми їх розмежування із суміжними складами.

88. Кримінальна відповідальність за одержання, пропозицію, обіцянку та надання неправомірної вигоди.

89. Провокація підкупу: проблеми кваліфікації.

90. Поняття корупційного кримінального правопорушення та кримінального правопорушення, пов'язаного з корупцією.

9. Схема нарахування балів

Денна форма навчання

Поточний контроль та самостійна робота								Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1						Розділ 2						
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	10	10	60	40	100
2	5	8	9	10	11	13	15					
5	5	5	5	5	5	5	5					

Заочна форма навчання

Поточний контроль та самостійна робота								Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1						Розділ 2						
Т 2	Т 5	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 13	Т 15	10	10	60	40	100
20			20									

Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни за результатами поточного контролю, самостійної роботи, контрольної роботи та виконання індивідуального завдання

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Відповідь та робота на семінарському занятті – 0–5 балів для денної форми навчання та 0-20 балів для заочної форми навчання.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, шляхом усного опитування, оцінювання відповідей, виступів, участі в обговоренні та виконання завдань під час семінарських занять.

5 балів для денної форми (15-20 балів для заочної форми) виставляється, якщо здобувач освіти демонструє повне та глибоке знання навчального матеріалу; дає правильну, послідовну, логічну й обґрунтовану відповідь на поставлені питання; вільно використовує понятійно-категоріальний апарат кримінального права; правильно аналізує положення кримінального законодавства, матеріали судової практики та наукові підходи; здатний здійснювати кримінально-правову оцінку конкретних ситуацій, аргументувати власну правову позицію та давати правильні й змістовні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали для денної форми (10-14 балів для заочної форми) виставляється, якщо здобувач освіти в цілому правильно та достатньо повно розкриває зміст питання, володіє основним навчальним матеріалом і кримінально-правовою термінологією, правильно орієнтується у положеннях кримінального законодавства, однак допускає окремі неточності або потребує незначної допомоги викладача під час відповіді на додаткові питання; аргументація окремих положень або наведені приклади є недостатньо повними.

3 бали для денної форми (5-9 балів для заочної форми) виставляється, якщо здобувач освіти демонструє знання основного навчального матеріалу, проте відповідь є неповною або недостатньо послідовною; допускає окремі змістові помилки та неточності; має труднощі з використанням кримінально-правової термінології, аналізом положень кримінального законодавства, здійсненням кримінально-правової кваліфікації та формулюванням самостійних висновків; на додаткові питання відповідає частково або за допомогою викладача.

2 бали для денної форми (3-4 бали для заочної форми) виставляється, якщо здобувач освіти володіє навчальним матеріалом фрагментарно, допускає суттєві помилки, непослідовно та недостатньо аргументовано викладає матеріал; має труднощі з поясненням основних кримінально-правових понять та інститутів, застосуванням норм кримінального законодавства до конкретних ситуацій та може виправити частину помилок лише після додаткових пояснень або уточнень викладача.

1 бал для денної форми (1-2 бали для заочної форми) виставляється, якщо здобувач освіти демонструє лише окремі фрагментарні знання з відповідної теми, допускає істотні помилки під час викладення матеріалу, не може пояснити основні кримінально-правові поняття та положення, а також не здатний самостійно застосувати отримані знання для виконання запропонованого завдання.

0 балів виставляється у разі відсутності відповіді, відмови від виконання завдання або якщо відповідь не свідчить про засвоєння навчального матеріалу з відповідної теми.

Контрольна робота, передбачена навчальним планом

Максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи становить 10 балів для здобувачів освіти денної та заочної форм навчання.

Контрольна робота може передбачати виконання теоретичних, аналітичних, практичних або ситуаційних завдань, спрямованих на перевірку рівня засвоєння навчального матеріалу, умінь тлумачити та застосовувати положення кримінального

законодавства, здійснювати кримінально-правову кваліфікацію, розмежовувати суміжні склади кримінальних правопорушень, аналізувати матеріали правозастосовної практики та наукові підходи, аргументувати власну правову позицію і формулювати обґрунтовані висновки.

Індивідуальне завдання

Максимальна кількість балів за виконання індивідуального завдання становить 10 балів для здобувачів освіти денної та заочної форм навчання.

Реферат передбачає самостійне поглиблене опрацювання однієї з актуальних або дискусійних проблем кримінального права. Під час його виконання здобувач освіти повинен опрацювати відповідні положення кримінального законодавства, наукову літературу та, залежно від обраної теми, матеріали судової практики, проаналізувати наявні наукові та правозастосовні підходи, сформулювати й аргументувати власну позицію та зробити обґрунтовані висновки.

9-10 балів виставляється, якщо тема реферату розкрита повно, послідовно та на належному науковому рівні; використано актуальні нормативно-правові акти, наукові джерела та, за необхідності, матеріали судової практики; здобувач продемонстрував здатність критично аналізувати різні підходи, аргументувати власну правову позицію та формулювати самостійні й обґрунтовані висновки; робота має логічну структуру та належне оформлення.

7-8 балів виставляється, якщо тема реферату в цілому розкрита правильно та достатньо повно, використано належні нормативні та наукові джерела, однак аналіз окремих положень, аргументація власної позиції або сформульовані висновки потребують більшої повноти чи обґрунтованості; допускаються окремі несуттєві недоліки в структурі або оформленні роботи.

5-6 балів виставляється, якщо основний зміст теми розкрито, однак робота має переважно описовий характер, містить окремі змістові неточності, обмежений аналіз наукових позицій або правозастосовної практики, а власна позиція та висновки сформульовані недостатньо чітко й аргументовано.

1-4 бали виставляється, якщо тема розкрита лише частково, матеріал викладено фрагментарно або непослідовно, використано недостатню кількість належних джерел, допущено суттєві змістові помилки, а самостійний аналіз та обґрунтовані висновки практично відсутні.

0 балів виставляється, якщо індивідуальне завдання не виконано, зміст роботи не відповідає обраній темі або робота не свідчить про самостійне опрацювання здобувачем відповідного матеріалу.

Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права» проводиться у формі письмового тестування.

Максимальна кількість балів за результатами складання семестрового екзамену становить 40 балів. Екзаменаційне тестування включає 40 тестових завдань; за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал.

Використання технологій штучного інтелекту

Під час вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права» використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах навчальної дисципліни застосовуються такі моделі використання технологій ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуального рівня знань, умінь та сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема під час усного опитування, виконання контрольної роботи та складання семестрового екзамену, якщо інше окремо не визначено викладачем.

Не допускається використання ШІ для формування відповіді замість здобувача освіти під час усного опитування, дискусії або іншого виду поточного контролю, який передбачає самостійну демонстрацію набутих знань.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до лекційних і семінарських занять, виконання окремих письмових та індивідуальних завдань, зокрема підготовки рефератів, доповідей і презентацій допускається використання технологій штучного інтелекту як допоміжного інструменту, зокрема для:

- пошуку напрямів та джерел інформації з кримінально-правової проблематики;
- систематизації та структурування навчального матеріалу;
- пояснення складних кримінально-правових понять, інститутів, доктринальних підходів та концепцій;
- формування ідей, орієнтовного плану роботи, структури реферату, доповіді або іншого письмового завдання;
- формулювання питань для подальшого самостійного дослідження;
- допомоги під час опрацювання положень кримінального законодавства;
- допомоги під час опрацювання та систематизації матеріалів судової практики;
- порівняння різних наукових і доктринальних підходів до вирішення кримінально-правових проблем;
- систематизації аргументів щодо дискусійних питань кримінального права;
- допомоги під час аналізу проблем кримінально-правової кваліфікації та розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень;
- підготовки таблиць, схем та інших способів узагальнення навчального матеріалу;
- удосконалення структури, логіки викладу, стилю, граматики та мовного оформлення тексту;
- підготовки до дискусій, семінарських занять і самоперевірки шляхом формування орієнтовних запитань та практичних ситуацій.

Використання ШІ не звільняє здобувача освіти від необхідності самостійного опрацювання першоджерел. Положення нормативно-правових актів, відомості про судову практику, наукові позиції, результати наукових досліджень та інша фактична інформація, отримана за допомогою ШІ, повинні перевірятися за відповідними офіційними або науковими джерелами.

Фінальні висновки, кримінально-правовий аналіз, кримінально-правова кваліфікація, оцінка положень законодавства та практики їх застосування, аргументація власної правової позиції та виконання завдань, спрямованих на перевірку результатів навчання, мають бути результатом самостійної роботи здобувача освіти.

3. Модель «ІІІ як інструмент».

За окремим завданням викладача технології штучного інтелекту можуть використовуватися як безпосередній інструмент навчальної або дослідницької діяльності, зокрема для аналізу та систематизації інформації, порівняння положень законодавства, наукових підходів і матеріалів правозастосовної практики, створення схем, таблиць, візуалізацій та інших матеріалів.

У таких випадках результати, отримані за допомогою технологій ІІІ, повинні бути критично проаналізовані, перевірені та належним чином інтерпретовані здобувачем освіти. Оцінюється не сам результат, сформований ІІІ, а здатність здобувача критично його оцінити, перевірити, пояснити та використати для вирішення поставленого навчального завдання.

Декларування використання технологій ІІІ

У разі використання технологій штучного інтелекту під час виконання письмових або інших навчальних завдань здобувач освіти повинен зазначити факт такого використання, назву відповідного сервісу або моделі ІІІ та характер отриманої допомоги.

У разі використання технологій ІІІ під час підготовки реферату таке використання підлягає обов'язковому декларуванню.

За вимогою викладача здобувач освіти повинен пояснити спосіб використання технологій ІІІ, надати приклади використаних запитів (prompts) та продемонструвати розуміння змісту поданої роботи.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту у випадках, коли таке декларування є обов'язковим, а також подання згенерованого ІІІ матеріалу як самостійного результату навчальної діяльності розглядається відповідно до вимог академічної доброчесності та внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

Підсумкова оцінка результатів навчання здобувачів освіти з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права» визначається з урахуванням таких критеріїв:

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) виставляється здобувачеві освіти, який ґрунтовно та всебічно засвоїв теоретичний матеріал навчальної дисципліни, вільно володіє понятійно-категоріальним апаратом кримінального права, орієнтується в рекомендованих наукових, нормативно-правових та інформаційних джерелах; логічно, послідовно й аргументовано викладає матеріал; уміє застосовувати набуті знання для аналізу кримінально-правових

проблем і практичних ситуацій, тлумачити та застосовувати положення кримінального законодавства, аналізувати матеріали судової практики, здійснювати кримінально-правову кваліфікацію, самостійно формулювати та обґрунтовувати правові висновки; демонструє високий рівень сформованості практичних умінь і навичок.

Оцінка «добре» (70-89 балів) виставляється здобувачеві освіти, який належним чином засвоїв основний теоретичний матеріал, володіє кримінально-правовою термінологією, орієнтується в рекомендованих джерелах, аргументовано викладає навчальний матеріал та вміє застосовувати отримані знання на практиці; здатний аналізувати кримінально-правові проблеми, положення законодавства та практику їх застосування, формулювати власні правові висновки, однак допускає окремі неточності, неповноту аргументації або несуттєві помилки під час викладення теоретичного матеріалу чи виконання практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (50-69 балів) виставляється здобувачеві освіти, який у цілому засвоїв основний теоретичний матеріал навчальної дисципліни та орієнтується в базових поняттях і рекомендованих джерелах, проте його знання є недостатньо системними та повними; під час відповіді допускає змістові неточності, має труднощі з аргументацією власної правової позиції, аналізом взаємозв'язків між кримінально-правовими інститутами, нормами та практикою їх застосування, а також із застосуванням отриманих знань для аналізу практичних ситуацій; сформованість практичних умінь і навичок має достатній, але обмежений характер.

Оцінка «незадовільно» (0-49 балів) виставляється здобувачеві освіти, який не засвоїв основного навчального матеріалу дисципліни, не володіє або володіє фрагментарно основними поняттями та категоріями кримінального права, не орієнтується в рекомендованих джерелах, допускає суттєві помилки під час викладення матеріалу, не здатний здійснювати належний аналіз кримінально-правових проблем і практичних ситуацій, застосовувати положення кримінального законодавства, здійснювати кримінально-правову кваліфікацію та формулювати обґрунтовані правові висновки, а необхідні практичні уміння та навички не сформовані.

10. Рекомендована література

Нормативно-правові акти та інші офіційні матеріали

1. Кримінальний кодекс України (проект). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2026/06/30/0000-proyekt-kk-kontrolnyj-stanom-na-25-06-2026.pdf>
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

Основна література

1. Житний О.О. Кримінальне право України: частина Загальна (у схемах та таблицях): Навчальний посібник. Х.: Одиссей, 2008. 200 с.
2. Кримінальне право : навчальний посібник / О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк ; за заг. ред. М. І. Хавронюка. К. : Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник / В. М. Трубников, М. В. Даньшин, О. О. Житний та ін.; за заг. ред. В. М. Трубникова. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 444 с.

4. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. Х.: Право, 2020. 584 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 768 с.

Допоміжна література

1. Андрушко П. Джерела кримінального права України: поняття, види. *Право України*. 2011. № 9. С. 25–41.
2. Бантишев О. Ф., Шамара О. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації): монографія. 3-тє вид., перероб. та доп. Луганськ : Віртуальна реальність, 2014. 197 с.
3. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій. Київ : Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.
4. Горох О. П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування: монографія. Київ: Видавничий дім «Дакор», 2019. 676 с.
5. Гришук В. К. Кримінальне право України: Загальна частина: Навч. посіб. 2-ге вид., змін. та доповн. Львів, 2019. 666 с.
6. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса: ОДУВС, 2021. 452 с.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко та ін.; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.
8. Панов М. Кримінальна відповідальність та її підстава. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2010. № 4. С. 45-52.
9. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування: монографія. Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. 388 с.
10. Тацій В., Борисов В., Тютюгін В. Сучасні проблеми кримінального права України. *Голос України*. 2010. 10 вересня. № 168. С. 12-13.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
3. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://mvs.gov.ua>.
4. Офіційний вебпортал «Судова влада України». URL: <https://court.gov.ua>.
5. Конституційний Суд України. URL: <https://ccu.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Верховного Суду. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
7. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора. URL: <https://www.gp.gov.ua>.
8. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
9. Офіційний вебсайт проєкту нового Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/>